

ŽIVLJENJE IN SVET

TEDENSKA REVIIJA — PRILOGA PONEDELJSKEGA JUTRA

št. 13.

V LJUBLJANI, 28. MARCA 1936.

KNJIGA 19

LADJA V DALJI

ŽRTVE ŽAREČE SMRTI

Pozdravljam vas, gospodje, a obenem ne smem zamuditi prilike, da se poslovim od vas. Kajti v svoji notranjosti že čutim, kako me žgejo smrtni žarki... «

S temi besedami je prof. Holzknecht sklovil roentgenolog, ob začetku semestra pokazal roentgenski aparat na mizi pred seboj. Njegova roka, usmerjena

Dr. Fritz PORDES

na roentgensko cev, je bila strašno pohabljena. Trije prsti so ji manjkali. Žarki X so jih bili razjedli, tako da so jih morali odrezati. Roentgenovi žarki pa so tedaj razsajali tudi že v njegovi krvi, razkrajali so mu krvna telesa. Leto, ob katerega začetku je prof. Holzknecht spregovoril tiste tragične besede, še ni bilo poteklo, ko so smrtni žarki popolnoma uničili njegovo življenje.*)

Prof. Holzknecht je bil človek, ki je v resnici doživljal svojo smrt. A sedaj je prišla spet vest, da je postal prav tako znani dunajski roentgenolog, docent dr. Fritz Pordes, v starosti 45 let žrtev »skrivnostne« bolezni, kakor so temu rekli. Tudi dr. Pordesu so ubili samo Roentgenovi žarki.

V istem zavodu, kjer je deloval učerjak, so smrtni žarki koma leto dni poprej, v januarju lanskega leta, umorili nekega drugega raziskovalca, prof. Maxa Neumanna, bivšega vodjo tega zavoda. Tudi on je vedel že dolgo pred svo-

jo smrtjo, da ga bodo nevidni žarki pokosili. Neznansko mali elektroni, ki sršijo iz male platinske ploščice v stekleni cevi v prostorje, so zadevali tudi ob njegovo telo in mu ožgali prste s svojim mrzlim ognjem. Vedel je, če pričnejo te rane žgati, tedaj rastejo dalje. Prodirajo skozi tkivo do kosti in uničujejo tudi te, nato pričnejo razkrajati kri.

Kakšna je ta strašna bolezen, ki jo povzročajo isti žarki, po katerih se na čudovit način ozdravljajo druge bolezni?

Ime te bolezni nam pove vse o silnem trpljenju, ki ga morajo prenašati njene žrtve, pove nam, zakaj doživljajo svojo smrt ob živem telesu. Imenuje se namreč: rak! Žarki, ki so v primerni odmeri sposobni odpravljati rakaste tvore, jih po drugi strani sami ustvarjajo, če delujejo stalno na nezavarovan del telesa. Poleg lokalne rakaste tvorbe pa Roentgenovi žarki lahko povzročijo razkroj krvi, in to je bil pred leti vzrok smrti, prof. Czepe. Za njegovega dolgega umiranja so poskusili dvajset krvnih transfuzij, toda razkroja krvi niso mogli več ustaviti.

Še dolg je seznam teh junakov znanosti in žrtev Roentgenovih žarkov. Sami so se zastrupili s pripomočkom, ki so ga uporabljali za zdravlje svojih bliž-

Dr. Guido HOLZKNECHT

*) Glej članek dr. Mile Kovač »Profesor Holzknecht« v Zisu, knj. 10, str. 618.

Dr. N. ROENTGEN

njih. Velika je tragika, ki tiči v tem protislovju, strašno je, da ti ljudje v roentgenskih laboratorijih vedo, da stoji v območju smrti. Tudi prof. Roentgen sam je bil njegova žrtev.

Ko je v svojem zatemnelem laboratoriju eksperimentiral s katodnimi žarki in je prvič zagledal, da so vžareli na zaslonu, ki je bil namazan s platinovim cianirjem, ter da se je telo njegovega laboratorijskega sluge zarisalo na tem

zaslonu kot okostje, je tudi spoznal, da razne snovi te novo odkrite žarke v večji ali manjši meri ovirajo. Šele dosti pozneje pa so spoznali, da je svinec zanje nepremagljiva ovira. Danes delajo roentgenologi s svinčenimi rokavicami, oči so jim zaščitene z naočniki iz svinčenega stekla, a sami stojijo za veliko steno iz svinca. Vendar pa si raziskovalci danes niso več popolnoma na jasnem, dali takšni svinčeni zasloni v resnici ščitijo človeka zoper smrtno žarke. Dr. Pordes je še lahko zadnja leta izkoriščal svinec kot zaščitni pripomoček zoper te žarke, toda zaman.

In sedaj nastaja vprašanje: ali ga je umoril žarki strup, ki se je vgnezdil v njegovo telo že prejšnje čase, ko učenjaka še ni poznal svinčene zaščite, in je ta strup deloval potem še leta dalje — ali ga pa niti svinčeni plašč ni mogel varovati vpliva novih žarkov? Mnogi raziskovalci menijo, da organizmu ne škodujejo samo žarki, ki naravnost zadevajo telo, temveč da je sploh vse ozračje v roentgenskem laboratoriju prepojeno s smrtnimi klicami, ki se pretakajo iz roentgenske cevi.

Junaški boj znanosti bo zahteval bržkone še mnogo žrtev, preden bodo rešili tudi ta problem.

KAKO STRAŠNA SLEPOTA JE ČLOVEKA!

Proti koncu lanskega leta je neki angleški modrijan izračunal, da bi z milijardami, potratenimi med svetovno vojno lahko poklonili opremljeno hišo z vrtom v vrednosti 100.000 švicarskih frankov vsem družinam v Angliji, Belgiji, Franciji, Nemčiji, Italiji, Rusiji, Kanadi in Zedinjenih državah. Nadalje bi bili mogli v vseh mestih, ki štejejo nad 200.000 duš postaviti brezplačno bolnico, knjižnico in univerzo, kjer bi našlo posla na tisoče profesorjev, zdravnikov in strežnikov. O drugih motnih koristih ne govorim.

Ta račun, ako tudi morda ni na las točen, postavlja na dan pravilno misel. Koliko čudovitih stvari ti bil človek mogel uresničiti, če bi nam bila ostudna vojna prihranjena! In po vojni države še nadalje trešijo denar za oboroževanje in preprečevalno obrambo. Zato so po vseh deželah, majhnih ali velikih, ljudje v stiski, zato je čijo pod davčnim vijakom. Imovina za sebnikov kar hlapi nekdanji bogatini so siromaki prejšnji siromaki so v skrajni bedi. Moški v evetu življenja so brez dela in mnogi starci, ki bi po svojih letih mo-

rali uživati pokoj, so prisiljeni še služiti, da se skromno preživijo. Vse to je jasno, razvidno. Samo en lek bi bil za to nezdravo stanje: opustiti oboroževanje. Državo, ki bi segla po tem sredstvu bi jutri požrl kak grabežljiv sosed. Položaj je obupen! Zato vse lepo umovanje ne pripelje drugam kakor v to, da verujemo v usodo, »edino stvar« kakor je zapisal G. Flaubert »proti kateri ne moremo nič ukreniti in ki nas nemilostivo drobi«.

J. B.

FALZIFIKAT

STROSSMAYERJEVEGA GOVORA

V založbi društva metodistov v Katovicih je izšla nanovo brez navedbe letnice posebna brošura zoper dogmo o nezmotljivosti papeža z naslovom: »Govor rimsko katoliškega biskupa Strossmayerja o nezmotljivosti papeža«. Ta govor je takoj po prvi objavi l. 1871 sam biskup javno označil za falzifikat in to so potrdili tudi drugi udeleženci vatikanskega zbora. Avtor falzifikata je bivši mehikanski Avstrijec dr. José Escudero ki je kot urednik časnika »Amerika del Sud« tudi sam priznal potvorbo govora in zlorabo biskupovega imena.

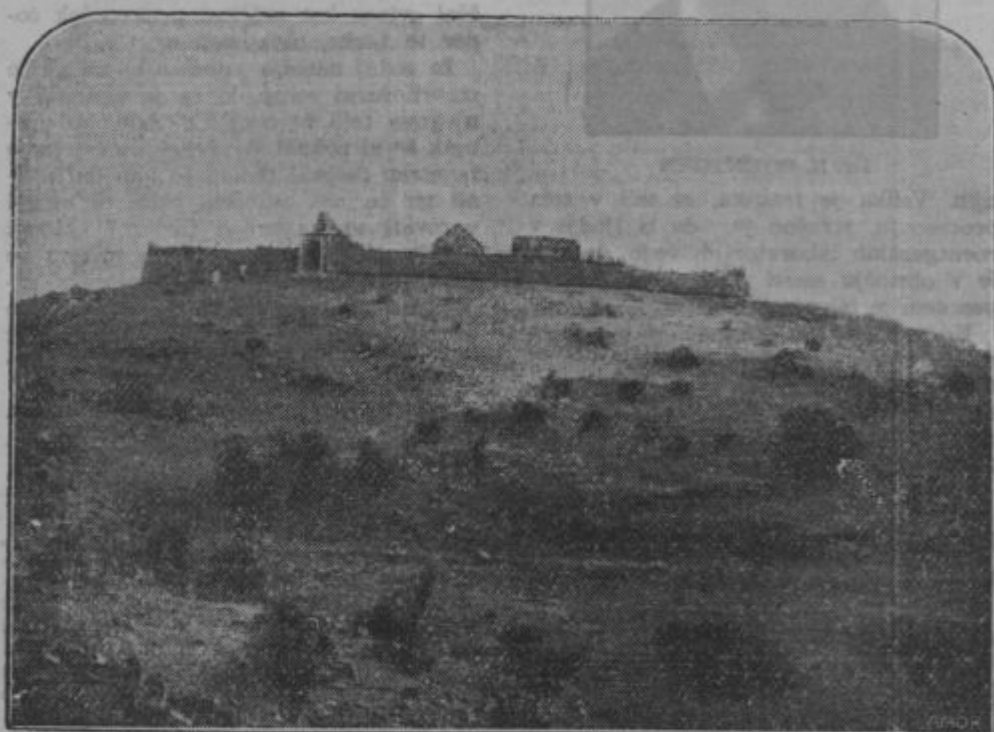
be

AMERIČAN O SOVRAŽNOSTIH V A B E S I N I J I

Lloyd Gibbons je, kakor Fileas Fogg, povsod na svetu, kjer se kaj zanimivega godi. Tako je spremljal italijansko vojsko na severni fronti. Na povratku se je mudil v Kairi baš v trenutku, ko so se tam vršili nemiri, in na Sredozemnem morju je imel priliko opazovati vaje

štedi polivale nasproti italijanskemu napredovanju v Tigreju.

»Da ste videli, kako ti veseljaki gradijo pota. Čez prelaze so vrgli mostove, napravili ceste po močvirju in potegnili njih trak skozi najhujše kamene. Ti Italijani so najdivnejši graditelji cest na svetu.«

Trdnjava pri ADUI

britanskega brodovja. V Parizu ga je prestregel dopisnik dnevnika »Herald Tribune« in zvedel od njega, da je italijanska armada sijajno opremljena, popolnoma motorizirana, moderna in na višku vseh nalog. Oprema je prvovrstna, zdravje in razpoloženje čet izborna. Taka vojska bo prodrla povsod in čudovito je to, da napreduje hlorati s cestnim omrežjem in s prehrano osvojenega ozemlja. Potreba bo kaj več kot koalicije slabo organiziranih plemen, da jo prisilijo na umik.

Gibbons, ki se je udeležil svetovne vojne, pohoda v Mandžuniji, pomiritve v Maroku, mehičanskih prekucij, ne

Na vprašanje glede etiopske obrambe se je ameriški državljani izjavil:

»Ti ljudje nimajo nobene osrednje organizacije. V svoji priljagi nosijo vse s seboj in ne premorejo rezerve, na katero bi se mogli zanesli. Brž ko neguš poskusi kakšno koncentracijo, jo letala razprše. Ako ne bo tujega posredovanja, ne bo mogla nobena reč ustaviti italijanskega pohoda. Najbolj nas preseneča pa to, da se domačini v zavzetem predelu kažejo prijazne in zadovoljne. Italijanom prodajajo perutnino, jajca, vsakovrsten živež. Varnost je popolna: nobenih zased, nikakih zahrbtnosti. Italijani se niso niti potrudili

li, da bi razorožili prebivaistvo: domačini se lahko prosto kretajo s puško na plečih in z nabojnico okoli pasu. Navzlic temu ni bil poskušen noben napad.«

Gibbons je vse videl, se udeležil izvidnih poletov in bombardiranja, govoril z etiopskimi prijatelji, prisostvoval pogrebu prvega italijanskega častnika, padlega pred sovražnikom:

»Brez nadzorstva sem smel iti kamor koli. Nobeni cenzuri nisem bil pod-

vržen. Vojni dopisniki na južni fronti so imeli manj ugodnosti.«

Skozi Rim grede se je Gibbons oglašil pri Mussoliniju in papežu:

»Zaupanje in odločnost italijanskega naroda je odlična. Njegovo domoljubje se zdi trdno, da ga ne more nič izpodkopati. Videl sem obilo žen, ki so nosile železne prstane namestu zlatih, darovanih vladi 18. decembra. Jako so bile ponosne na to.«

T. de G.

Sveto mesto AKSUM

SV. OČE SALAMA

V pismu Antona d'Abadie lordu Cliffordu o Abesiniji (1853) je pred tedni Journal des Débats izbral mesto o postanku krščanstva v Etiopiji:

Neki trgovec je baje doživel brodolom na Rdečem morju in pristal na otoku Musavi, kjer je njegov sin Frumentius (Fremonatos v etiopščini) pozneje posvetil cerkev čisti Kraljici angelov. Kasneje so jo pretvorili v mošejo, vendar je ohranila sled po svojem izvoru: spoštuje se kot zavetišče zločincu, ki je v njej svečo prižgal. To je bil svoje dni dar Devici. Frumencija so odvedli kot ujetnika k aksumskemu kralju in dasi je bil še čisto mlad, se mu je posračilo — kakor sv. Petru — izpreobrniti tega drugega Etiopca.

Kmalu je začel delovati na to, da bi dal angelsko vero izgubljenemu ljudstvu, vrnil se je v Aleksandrijo, kjer ga je sv. Atanazij posvetil za Aksumskega škofa. Svoje dni je končal v Abesiniji pod imenom Abba Salama. Abesinci obhajajo še njegov god 1. avgusta, kajti proglašen je bil za svetnika po ljudskem glasovanju. Njegove propovedi so se pričele okoli l. 390 našega štetja. N.

RUDARSKI FILM

Pred kratkim so v Katovicah sklenili, da bodo snemali propagandni film o šlezjskem rudarstvu, ki naj posebno poudari propagando varnostnih del v rovih.

P A S T I R

IVAN POTRO

N A D A L J E V A N J E

Pri predzadnjem ogonu je bil vratnik nad klancem zožen. Zaporedoma sta zaorala. Staremu je kri zalila lica. Prek'injal je pastirja in življenje, v katerem ni drugega, kakor le delo in plačilo. Vrnila sta se, da bi popravila.

Otrok se je pričel kremžiti. Vroč dan mu je ubijal misli. Solze, ki so mu kapale po razgretem obrazu, so ga pekle. Na vratniku so se mu vajeti znova zmešale, ker je moral hkratu voditi konja in kravi, in se ozirati kako reže plug.

Zaorala sta.

Lah je zrl v brazde kako so pri kraju ležale vse križem. Spomnil se je soseda, ki se bo smejal slabo razorani njivi. V jezi se skočil proti pastirju, otrok je spustil bič in zbežal.

— Nimaš glasu? Nalašč kijubuješ! Počakaj! Hudič, še malo me jezi, pa te v zemljo stolčem z otko in te podorjem.

Lah si je utešil jezo nad živino z bičem, potlej jo je naravnal v brazdo in pognal.

Čez nekaj časa se je otrok zbral in se približal. Strahoma je prijel za vajeti in plašno pogledoval nazaj na gospodarja. Spomnil se je, kako sta lani izorala naspol strohnele prasce. Tako bi tudi sam gnil pod zemljo, če bi ga Lah podorjal.

Izza pluga mu je stari nabiral ušesa:

— Ničvredno seme ničvredne matere... Sam vrag me je premotil, da sem te vzal pod streho... Da bi mi vsaj količkaj hasnil. Ko pa je vse leto samo žola, zvezki, knjige, in oblačí ga! Zekaj? Za gol nič, za jezo! Še v prerani grob me spravi! ...

Tinek se je že od nekdaj sramoval matere. Če je prišla kdaj za praznike k Lahovim, ji ni pogledal v oči. Tako so pravili za njo, ko je odšla, da je greh, ker se je rodil. In mati služi v mestu, da se vlačí z moškimi. Opominjali so ga, da mora moliti za gospodarja in gospodinjico, ki sta ga iz usmiljenja vzela pod streho. V krščanski hiši ga lepo vzgajajo, pri materi tako ne bi slišal nič dobrega. Bog ve, če že ni pozabila moliti.

Rezala sta zadnji osredok, širok za tri brazde. Bilo je že pozno in stari ga je hotel prerezati z dvema brazdama. Sredi njive se je nabralo polno dračja. Lah se je zamislil in pozabil otkati. Plug je

skočil iz osredika. Gospodar je pogledal živali in videl, da gre odsebna krava po osredku. Zakričal je in zagnal proti pastirju okovano otko. Tinek se je v zadnjem trenutku skríl za krave. Otko je zadela kobilo, ki je skočila in potegnila krave. Stari je komaj zaokrenil plug, da ni plužno žlezo zagrabilo pastirja.

Pastir se je prevrgel preko brazde v razg... Tedaj je zagledal Laha, ki je prihajal z bičem. Zajel je sapo, in se spustil v beg čez razorano njivo. Prava noga ga je bolela, da je šepal.

Pogledal jo je. Bila je okrvavljena. Kravi parklji so mu posneli kožo. Zatulil je...

Lah je videl, da ni prehudo.

— Zdaj imaš, hudič! Ves dan si že iskal! Ker te nisem jaz, te je zadela šiba božja.

Zastavil je plug in prerezal osredok sam, brez pastirja. Bilo je že čez poldan, ko sta se peljala proti domu. Gospodar je sedel na vozu, pastir je šepal kraj živine.

POMLAD PRIHAJA
(L. Brandenburg — izrezanka)

— Vozi, saj imaš mlajše noge!

Doma je moral pastir nakrmiti živali in zribati mokrega konja.

Po obedu ga je Lahovca nagovorila: Kaj si danes počenjal? Ne vidiš, da je on star, bolehav in mu jeza škodi?

Tinek si je boječe ogledal Laha. Rejen in rdeč je sedel za mizo.

— Če bo tako — midva sva se že zadnjič menila — boš moral od hiše. Samo redila te ne bova! Vzela sva te pod streho, ker si se nama smilil, in da bi kdaj ne zašel na pota, ki jih hodi tvoja mati. Dobro veš, da nimava otrok, ali — če si takšen, ne bo nič.

— Kaj bi mu pridigala z lepimi besedami? Ta je za dobro besedo gluha kakor črv. Edino vrv bi ga dvignila!

Otrok se je čutil krivega. Iz strahu si ni vrezal kruha, ki je ležal na mizi.

Da vsepovsod pridigajo, da mora biti Lahu hvaležen, on pa tako grdo vrača.

★

Ko je minula najhujša vročina, so šli vlačit in sejat. Lah je branal s konjem, Tinek s kravami. Lahovka je prekopalvala krajnike in sejala. Pastir je pri krajnih obračal brano, da mu je vrv ožulila

peščico. Pot mu je polzeła preko obrvi, da so ga oči pekle.

— Le glej, kako boš povlačil za mano! Če bo ostalo grudje, ga boš jutri tolkel.

Otrok je stiskal zobe in jezno suval z bosimi nogami v grudje. Ščasoma je otopel za vse.

Ni videl več bližnjih hribov in koč, izginili so vinogradi in gozdovi v ozadju. Ostala je le njiva, ogoni, razgoni, brano, ki je odskakovalo na grudju, krave, ki jih je moral neprestano priganjati, vročina in delo.

Večerka nad težko plodno zemljo, ki bo rodila kruh v potu obraza, se je vlekla v nedogled.

Vsi izmučeni, z živino vred, so končali ob južinah.

Doma so izpregli živino, da bi jo gnal pastir na pašo. Lahovca mu je prinesla kruha.

Lah je vzdihnil.

— Madona, zdelan sem! Obrnil se je in se zasrl za pastirjem. Na paši se že spočije. Ne jezim se rad, saj vem, da je tudi otrok revež, pa kaj, ko moramo vsi garati, če hočemo živeti.

D A L J E

KNJIŽNI ŠKORPIJON

Knjižnega škorpiona prištevamo splošno med žuželke, čeprav ni žuželka. Strupenim škorpionom iz toplejših krajev je bolj soroden, za toplokrvna bitja pa je prav malo nevaren. Lovi le drobno golazen v naših knjižnicah, nahajamo ga zlasti v starejših delih, ne zato, ker bi ga filozofija starih mojstrov bolj zanimala, ampak zato, ker je ta filozofija natiskana na debelejšem, bolj

hrapavem papirju, med katerim se s svojim prelenkim telesom lahko bolj nemoteno giblje od strani do strani, nego med novim, gladkim papirjem moderne literature.

Ko je pa preiskal vsa poglavja kakšne knjige in je plen postal redek, preloži svoja lovišča po svojih metodah drugam. Prav dobro ve, kje se zbira muhe, ki jih ne manjka v nobeni knjižnici. Čim se mu kakšna približa, se ji zagriže v omečac, česar muha niti ne opazi. Tudi kadar si muha po svoji navadi snaži nožice, se ne da spraviti z njih. Oklenil se je s svojimi škarjami tako čvrsto, da ga mora brezplačno prenašati na svojih poteh kakor letalo do koticov, kjer diši tako prijetno po drobnih golazni, ki uničuje knjige. Tu se čudni letalec spusti na tla in se takoj odpravi na literarni študijc. Muhe, ki prenašajo takšne knjižne škorpione, vidimo neredko, včasih jih ima posamezna po več na svojih nožicah.

Z roparskim življenjem pravih škorpionov, vsaj kar se tiče človeka, nima knjižni škorpion nobene podobnosti. Pršice in uši v prahu sodijo morda drugače. Ze njegova neznatnost nas mora pomiriti, še bolj pa dejstvo, da nima repa in žela kakor pravi škorpionji.

pr. as.

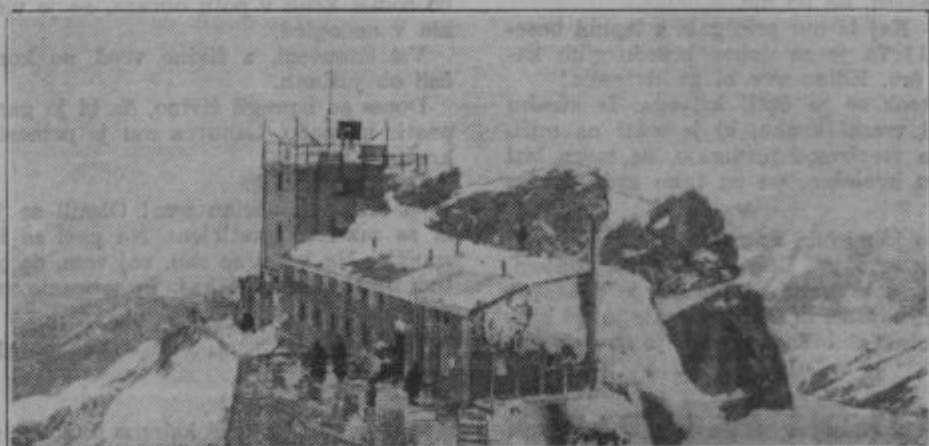
POGLED V TRETJE CARSTVO

LAVOSLAV STRUNA

N A D A L J E V A N J E

Najlepši dan in največji dogodek je bil po končani olimpijski dirki izlet na Zugspitze. Res je, da je pogled z vsakega gorskega velikana s 3.000 m ob jasnem zimskem dnevu lep, toda s točke, kakor je v tem divje razkosanem gorovju zavzema najvišji vrh Nemčije, je še vse lepši. Pesnik

Sicer za 20 mark, za katere tamkaj ena oseba lahko preživi dan, v enaki višini drugod sploh ne moreš dobiti ničesar. Tudi tukaj prevladuje angleščina, domači in njim prilagojeni pa obiskujejo skromnejšo pivnico za pivo v kletnih prostorih. Tam še mene ni grizla vest za požirek odličnega monakovskega piva. Nekaj tizza pa se

»Münchener Haus« in vremenska opazovalnica na Zugspitze

Foto L. Struna

bi moral biti in slikar povrhu, če bi hotel vsaj deloma ponazoriti vso to lepoto, ki se ob pogledu z vrha razprostira pod teboj. Kakor ogromno razburkano morje je okamenelo to nepregledno gorovje daleč do obzorja, vmes pa se bleščijo svetle dolinice in bele reke, kakor tenke nitke, s katerimi je zvezan ta prelepi svet. Skoraj navpično padajo stene Zugspitze proti avstrijski strani, kjer je nekaj sto metrov nižje tudi avstrijski hotel, zvezan po vzpenači z dolino. Pravijo, da ima mnogo slabši obisk od nemškega. Saj tudi ni čudno! Medtem ko je tamkaj vse v prepadih, je na nemški strani 300 m pod vrhom nad 7 kvadratnih kilometrov velik lednik, ki ga vse leto pokriva na metre debela snežna odeja. Na njegovem robu so podjetni graditelji te edinstvene železnice na 2500 m višine zgradili razkošen večnadstropni hotel, kjer čakajo tujca — za drage denarje, to pa gotovo — vse udobnosti kakor sredi velikega mesta.

sliši tudi od daleč. Za modo pa, ki je igrala glavno vlogo v višjih nadstropjih, se tako nisem zanimal. Kje pa in kako — brez angleščine?

Trikrat je v teh dnevih olimpijskih slavnosti po snegu in ledu obiskal Garmisch sam državni kancelar Hitler z velikim spremstvom. Do minute natančno so postavljali njegov vlak na določena mesta, njegove oboževalce pa že ure prej razporedili po cestah, tako da se pozneje ni mogel nihče ganiti nikamor. Mnogo sem jih med temi tisoči opazil takšnih, ki so čakali na svojega vodjo na pripravnem kraju po cele ure, toda z gotovo nado, da ga bodo po dolgem spet enkrat lahko videli iz oblčja v oblčje. Za osebno Hitlerjevo varnost je poskrbljeno zelo temeljito, saj njegova telesna garda opravlja zdaj menda samo to službo. V gostih vrstah postavijo ti črno uniformirani in krepko razviti gardisti pred policijskim kordonom še svojega, ki pa po prihodu njihovega prvega po-

veljnika ne ostane kot prikovan, temveč se v določenem redu obrača proti občinstvu. Seveda obdaja gruča najzvestejših v črnem tudi vodjo, kadar stopi med ljudi, z njegovim avtomobilom pa se prevažata še dva posebna čuvarja, pripravljena vsak hip za obrambo. Kljub tem vnanjim odredbam, s katerimi se obdaja poglavar tretjega carstva, pa je med množicami silno priljubljen. Burne ovacije, ki se ponavljajo na vsak njegov migljaj, so

res odkritosrčne, kar je pri hladnih Nemcih še posebej vredno opazovanja. Saj so povsod drugod tako molčeči in resni ter zaskrbljeni, kakor bi bila usoda vsega naroda odvisna od vsakega posameznika.

Že bežen pogled v novo Nemčijo daje tujcu dovolj prilike, da spozna s kakšno voljo in doslednostjo se je ta narod, ki so ga vojna in njene posledice vrgle iz vseh tečajev, zdaj s svežimi silami lotil splošne obnove. Nad

T. BORCH

KONCERT

vsemi vsakdanjimi vprašanji, nad prav tako nerešenim vprašanjem skrite brezposebnosti in težkega življenjskega obstoja, velja le geslo, da mora Nemčija spet zavzeti položaj v svetu, ki ga je imela v svojih slavnih časih. Tega se zaveda vsak Nемеc, in ta zavest daje državi poročstvo, da je na najboljši poti za dosego svojih ciljev. Seveda

zahteva to delo ogromne žrtve, toda gospodar nove Nemčije je znal vliti vsem svojim ožjim pristašem in sedaj tudi že širokim plastem naroda prepričanje, da vodi samo ta pot do končne zmage. V tem prepričanju je veliki nemški narod stisnil zobe in prijel za delo, na vseh koncih in krajih, tako da zdaj že vsak po svoje pomaga graditi bodočnost novih pokolenj.

A N T O N F O E R S T E R

DR. FRAN GOSTL

Sedemnajstega aprila bo deset let, odkar je umrl eden naših najzaslužnejših glasbenikov, Anton Foerster. Češki narod nam je dal v času naše narodne prebuje dva moža, ki sta si pridobila mnogo zaslug kot skladatelja in učitelja glasbe: Antona Medveda in Antona Foersterja. Slednji je bil tudi preosnovatelj slovenske cerkvene glasbe v smislu cecilijanstva. Kot profesor petja na gimnaziji je vzgojil cele generacije slovenskih pevcev. Njegovo ime bo vedno živeło v našem narodu. Naša prva in doslej žal, še edina narodna opera je Foersterjev »Gorenjski slavček«.

S Foersterjem sem se pobliže seznanil šele v zadnji dobi njegovega življenja. Ko sem prišel po prevratu v Ljubljano, me je obiskal pokojni sodni nadsvetnik dr. Fran Mohorič, ki me je pregovarjal, naj z njim predelam besedilo Foersterjeve spevoigre »Materin blagoslov« v tekst za veliko opero. V začetku sem se branil, slednjič pa sem se le vdal največ iz spoštovanja do Foersterja, da mu izpolniva njegovo željo. Uvidel sem, da bi nova vprizoritev »Gorenjskega slavčka« najbolj ugodila pot nameravanemu novemu delu. S prijateljem dr. Mohoričem sva torej v številnih noticah in člankih v »Slov. Narodu« budila zanimanje za »Slavčka«, ter nasvetovala in zahtevala vprizoritev, pri tem pa sva marljivo delala za »Dom in rod«, kakor sva prekrstila »Materin blagoslov«. Bila sva v korespondenci s Foersterjem, ki je živel pri svojem mlajšem sinu, sodnem nadsvetniku, dr. Vladimirju Foersterju v Novem mestu. Foerster je marljivo komponiral novi tekst ter večinoma na novo instrumentiral prejšnjo skladbo spevoigre, da je oboje postalo enotno delo. Foersterja je zadela ista

ANTON FOERSTER

žalostna usoda kakor Beethovna in Smetanovo — oglušil je. Duševno je bil čil in krepak, neokrnjenih sil in zmognosti. Tožil mi je, da ne sliši več glasbe s telesnim sluhom, pač pa mu doni v polnem duševnem sluhu in jo čuje v vsej njeni zvočnosti.

Ko so slednjič vendarle vprizorili »Gorenjskega slavčka« z velikim uspehom ter so navzočnemu skladatelju prirejali velike ovacije, je bil Foerster zelo radosten in ni dvomil, da bodo vprizorili tudi »Dom in rod« s istim uspehom. Žal se je motil. Takratni intendant Matej Hubad je sicer sprejel delo, obljubil vprizoritev, a ne vem zaradi kakšnih vplivov ni bil mož besede. Večkrat sva ga opominjala z Mohoričem, obljubljal je, pa ostalo je le pri obljubi. Tako naš

najzaslužnejši skladatelj ni doživel uredenja svoje srčne želje. Mislim, da bi bila zdaj najlepša prilika, da se mu odločimo. Naši odlični krogi ne poznajo pietete, saj tudi Parmo povsem ignorirajo!

Prepričan sem, da bi večina našega občinstva, ki bolj ljubi melodioznost starejših skladateljev nego disonance modernistov, Foersterjevo delo sprejela z zanimanjem, četudi ne doseže »Gorenjskega slavčka«, ki je šel več ko 50 krat čez slovenski oder. Vsekako bi bili dolžni v prvi vrsti upoštevati svoje skladatelje in Foerster je naš, dasi po rodu Čeh, naš zaslužni, neumorno za našo slovensko čast in slavo delujoči glasbenik.

Napisal sem le nekaj skromnih spominskih besed. Opisovati Foersterjevo delo in življenje se mi ne zdi potrebno, saj bi moralo biti znano vsakemu zavednemu Slovencu.

H. BUDDE: OZKA ULICA

IZ PRAKTIČNE MEDICINE

Sveže rane

Da se rana ne okuži, je treba uporabljati razkužene obveze, v sili tudi sveže oprano in izlikano perilo. Obveza se pritrdi s trakom, obližem ali podobnim, pri ranah na rokah je potrebno pritrditi tako, da se ne giblje prosto. Rane same se ne smemo dotikati s prsti, tuje predmete v rani odstranimo le tedaj, če so na površini in niso zapličeni vanjo pretrdno. Predmeti, ki ležajo globoko v rani in so ostri, n. pr. kakšno rezilo, lahko povzročijo krvavitve in nove rane, če jih poskusimo odstraniti. Dokončno skrb za rano prepustimo zdravniku. m. o.

Kihalni prašek za zdravje

Znameniti psihiater Wagner-Jauregg, ki je odkril zdravljenje paralize z malarijo, je priobčil zanimivo razpravo o kihanju. Že Hipokratova zdravniška šola je priporočala uporabo kihalnih praškov. Treba bi bilo znanstveno raziskati, da-li pospešuje kihanje res pretok možganske in hrbtenične tekočine. Pri glavobolu, ki mu je vzrok v povečanem krvnem pritisku v možganih, prinaša kihalni prašek brez dvoma izrazito olajšanje. Njuhanje tobaka bi se tudi prav gotovo tako ne razširilo, če bi mnogi njuhalci te čudne navade ne občutili dobrodejno. Prof. Wagner-Jauregg je čestokrat sam osebam, ki so trpele za hudim glavobolom, če mu ni bil vzrok migrena, priporočal njuhanje tobaka in v mnogih primerih se je ta tobak izkazal za dober lek, medtem ko vsi drugi običajni kihalni praški niso zalegli. Ni verjetno, da bi pri tem imela avtosugestija svoje prste vmes. m. o.

Kako naj se razvija dojenček

Znan ameriški zdravnik za otroke je sestavil razpredelnico, ki kaže precej točno, v katerem času naj bi dojenček dosegel določen razvoj. Prvi dan življenja mora zdrav novorojenček kihati, zehati, krepko sesati in gibati s prsti. Še preden poteče prvi mesec, mora spoznati materin obraz in si polagati ročico na usta. Po nadaljnjih dveh mesecih mora biti sposoben za krepko vpitje, če si česa želi, in če ga ščegečeš, se mora smejati. Ob koncu šestega meseca mora postati pozoren, če ga pokličeš po imenu. Ob koncu desetega meseca mora biti zmožen, da se lahko sam dvigne in da lahko reče prav različno mama in papa. Po 15 mesecu mora hoditi že brez pomoči. Z dvema letoma bi moral otrok z lahkoto ponavljati besede, plezati na stole in ž njih. S tremi leti bi si moral že sam brez truda umivati obraz in se brisati, čistiti si zobe, zapenjati si obleko. S petim letom pa mora biti otrok že sposoben, da se lahko ob'eče in sleče brez pomoči in tudi govoriti mora gladko. drk

IZ LITERARNEGA SVETA

FRANCOSKA AKADEMIJA ZA VZGOJO IN JAVNO SKRIBSTVO

je razpisala mednarodni konkurz za knjigo o boljsevznanu. Posebno razsodišče pod predsedstvom akademijskega člena Bordeauxa je praznalo prvo nagrado v znesku 50.000 frankov Rusnji Rahimovi, ki prebiva v Salzburgu, za povest »Fabrika novih ljudi«. Drugo nagrado 20.000 frankov si je pridobil Avstrijec Erik von Kuchel-Leudian za delo »Jezuiti, buržuji, bojševiki«.

MICKIEWICZEVE DOM

Na Vilemskem so pričeli z akcijo, da kupijo Mickiewiczev dvorec v Novogrodsku iz zasebnih rok in ga izroče v varstvo državi. V njem nameravajo urediti stalen muzej spominov na velikega pesnika. Knjig, fotografij, portretov in drugih predmetov, ki so v zvezi z njim in njegovo okolico, nahajamo še dandanes vse polno po zasebnih domovih po vsej vilenski in novogrodski zemlji. Sedaj spominja na velikega Adama samo na rojstno hišo vzdana spominška plošča. S. B.

NOVE KNJIGE IN REVIIJE

Uredništvo je prejelo:

LJUBLJANSKI ZVON, L. LVI, št. 3—4. S pravkar izšlo dvojno številko naše najstarejše revije bodo nedvomno spet v veliki meri zadovoljni vsi njeni naročniki tako glede pravočasnega izhajanja kakor glede vsebine. Zvezek se začneja in končava s sporom okoli novega Slovenskega pravopisa. Na uvodnem mestu je Vladimir Levstik povedal nekaj krepkih in celnih besed, na koncu zvezka pa Anton Debeljak nekaj nič manj krepkih. Seveda vsak s svojega stališča. Popolnoma prav je, da se zadeva zbistri z vseh strani in še posebno prav bi bilo, da se pomudijo tudi pri tem vprašanju zlasti naši mladi in najmlajši pisatelji, katerim se zdi čistost jezika le »nekakšen preostanek iz tistih časov, ko je bila naša narodna zavest še tako minimalna, da je smatrala uporabo sleherne tučke za atentat na naš narodnostni obstoj«, kakor mi piše eden naših sicer dobrih leposlovcev. Današnjim Nemcem n. pr. pač nihče ne more očitati, da se boje za svoj narodnostni obstoj in vendar so njih jezikovni strokovnjaki pridno na delu za čistost jezika. — Ivo Brnčič nadaljuje svojo razpravo »Ob veliki korespondenci med Prešernom in Vrazom ter končuje: »Vprašanja, ki so tolikanj razgibavala korespondenco obeh pesnikov, spadajo še danes med osnovne probleme kulturnega življenja pri Slovencih in na slovanskem jugu sploh; in s tega vidika je dandanašnja aktualnost teh pi-

sem simptom.« — Nadaljujejo se »Askerceva pisma znanavcu« v reakciji. Marje Borštnikove. Značilne in pomembne za Askerca kot kulturnega delavca so besede, ki jih je zapisal 21. marca 1900: »Nashe očinsko se mora navaditi misliti, ne samo fantazirati. Misliti, misliti — gledati, kaj se godi v prirodi, okoli nas in kaj so naši mislenci in ucenjaki po vsem svetu. — Prav tako se misljuje gledati vsej o šou K. Ozvala dve umija, marveč ozvijajit, ki naj bi ga uboro prouci nasi sošali vzgojitelj. — pripovedništvo zastopajo Jovo Kerencič z »Pisalom pri starcih«, France Ševk z nadaljevanjem »Za čudežnih oči« in Anton Ingolec s koncem prvega dela svojega romana »Zemlja in ljudje«, ki s tem preneha izhajati v Zvonu. Celoten roman, prekrščen v »Lukarjec«, je pravkar izšel pri tiskovni založbi v Mariboru. — V vezani besedi sta se oglašala Božo Vodusek in prvič Joža Seligo. — M. Lipovšek piše o »Problemu slovenske (ljubljanske namreč) opere in letošnjih novitetah, Vl. Pavšič o »Dramskih novitetah in režiji, K. Dobla o ki. parju Fr. Gorsetu, o Novih hudotnikih in o umetnostnih razstavah. Nepristranski ljubitelj likovne umetnosti pogrša v zvezi ku če ne že primerne razprave pa vsaj spoštljivega spomina o delu nedavno umrlega Petra Žmizka, čigar dela so baš v tem mesecu razstavljeni v njegovem stanovanju. Mora že tako biti, saj se pokojni Žmizek nikoli ni omeril ali klical javnost na pomoč, ampak je delal in njegovo delo bo preživelo marsikakšno večičino. Sicer pa bo »Dom in svet« povelil njegovemu delu nekaj prostora menda

Zwiener: UMETNICA

ptav iz peresa R. Dobide. — A sifrer razpravlja o »Ljudski povesti« in pravi: »Najvidnejši znak ljudske povesti je razzen tendence, pomanjkljivosti umetniškega otakovanja« in ocenjuje s to ugotovitvijo osmi zvezek Finžgarjevih zbranih spisov. — V rubriki Križka poroča sv. Lesič o Melikovi »Slovenije, ki je »prvi sintetični geografski opis Slovenije z znanstvenimi temelji, na katerih bo slovenski kulturni svet lahko postavljaj probleme svojih življenjskih interesov.« M. Vrnas pa poroča o Puškarjevičevih »Balkanskih Slovanih in ruskih osvoboditeljih« v izdanju leningrajske Akademije znanosti. — V Socialnem obzorniku, ki ga je v Zvonu že 1. 1900 otvoril A. Askerc, poroča J. Kerencič o zadolženosti naše vasi. — Zanimiv je tudi prispevek o otroških kinematografih v sodobni Rusiji. — »Ljubljanski Zvon« se naroča pri Tiskovni za drugi v Ljubljani in staae celoletno din 120, za dijake din 90. Naročnina se lahko plačuje tudi v mesečnih obrokih.

ANTON INGOLIČ, LUKARJL. Roman. Založila Tiskovna založba v Mariboru. 1936. Str. 312. Cena vezane knjige din 70, broširana din 60. Plača se lahko tudi v obrokih. Roman se naroča pri pisatelju Antonu Ingoliču, Ptuj, gimnazijska.

MILAN KAJČ, ODMEVI OB MURI. Maribor. Samozaložba. 1935. Tiskala tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Str. 160. Cena?

P. Henneberg: SAMOTA

R I N A S D O I N O

Po najnovejših statistikah je na svetu v obratu 50.221.784 sprejemnih aparatov, ki posredujejo približno desetini vsega človeštva govorno besedo in glasbo. Skoraj polovica, natančneje 25.632.801 jih ima Severna Amerika. Evropa je z 22.897.000 na drugem mestu, Azija z 2.533.396 na tretjem. Kar se Azije tiče, ima Niponska sama 2.190.040 radijskih naročnikov. Južna Amerika jih ima 1.088.374, Afrika pa le 209.211. Navzlic temu, da ima Severna Amerika največ radio-aparatov, je glede relativnega števila sprejemnikov na prvem mestu mala Danska, kjer je vsak šestnajsti prebivalec (natančneje 16,25-ti) radio naročnik. — V Jugoslaviji je doslej le 66.500 naročnikov ter odpade na tri sto prebivalcev en sam plačnik. Vzrok temu majhnemu številu moremo najti v tem, da so sprejemni aparati predragi in v tem, da oddajajo vse tri jugoslovanske postaje skupno le energijo 10 kilovatov.

Ce se ozremo na desetletni razvoj radia v Evropi, moremo ugotoviti ogromni napredek. Pred desetimi leti je bilo namreč v Evropi le 40 oddajalcev s skupno energijo 50 kilovatov. Danes jih je 315 s skupno energijo 5200 kilovatov! Skoraj vsi ti oddajalci so združeni v Mednarodnem društvu za radiofonijo v Zenevi, v katerem je včlanjenih razen tega še 155 izvenevropskih oddajnih postaj. Zenevsko društvo ne skrbi le za tehnično spopolnitev postaj in za mednarodne radiofonske prenose, temveč skupno z društvom za nadziranje postaj v Bruslju bdi nad konvencijami o dovoljenih valovnih dolžinah.

Po poročilih iz Italije se je (baje!) posrečilo profesorju Albertu Donadiu v Santa Margherita Ligure sestaviti detektorski aparat s katerim je omogočen sprejem do 2000 km oddaljenih postaj. Nova sprejemna priprava ne potrebuje pri tem nobene dodatne električne energije; zadošča ji namreč antena in vod za ozemljitev. Iznajditelj je izjavil, da je slišal s svojo pripravo v St. Margheriti (Genua) poleg vseh francoskih in italijanskih postaj še Berlin, Varšavo, Prago, Budimpešto in Dunaj. Pri tem je krmnarjenje priprave zelo enostavno. Toliko poročilo, ki ga objavljamo z veliko skepso in kljub pričrnanju, da bi tak detektor pomenil preobrat v radiofoniji.

Dve sto tri in petdeset metrov visok stolp radio postaje v Cincinnatiju (USA) je zaradi svoje izredne višine pravcati »magnet« za strele. Ker bi imel zaradi 500 kilovatne oddajne energije kratek stik dalekosežne posledice, so v bližini stolpa namestili fotocelico, ki v trenutku, ko se pojavi blisk, izključi s pomočjo releja antensko napeljavo ter jo ne vključi vse do tlej, dokler ni razelektrenje končano.

TEHNIČNI OBZORNIK

Barberin v Švici se upravičeno ponaša s najsmeleje zgrajenc žično spenjačo na svetu, ki je speljana od 1120 m visokega gorskega vznožja k 700 m višje nad njim ležečim zbiralcem vode za hidroelektrično centralo. Najstrmejši vzpon žične vzpenjače znaša 87 odstotkov, kar odgovarja naklonskemu kotu 61 stopinj.

Angleška vojna mornarica bo opremila večino križark in oklopnice z aeroplani brez kril tipa avto-giro, ki jih je prvi sestavil Španec de la Cierva. Po najnovejših uspešnih poskusih more namreč na navpični osi pritrjen vijak, ki nalikuje veternici mlina na veter, navpično dvigniti letalo kar z ladijskega krova. Z uvedbo novih letal bo vsaka izmed omenjenih edinic obenem matična ladja za letala, ne da bi bila opremljena s katapultom ali krovom za pristajanje.

Takoj po strmoglavljenju ruskega velelotala »Maksim Gorki« je sklenila ruska vlada, da bo kot nadomestek zgradila ducat novih letal, ki bodo nadkrilila ponesrečeno letalo. Sedaj prihajajo poročila, da so oenutki končani in da se je pričelo z gradnjo kar šestnajstih letal, ki bodo opremljena le s šestimi motorji. Čeprav je imelo letalo »M. Gorki« osem motorjev po 860 ks, bodo novi motorji z učinkom 1250 ks za deset odstotkov bolj učinkoviti. Hitrost posameznega letala bo znašala 270 km na uro. Vsako letalo bo imelo poleg navigacijskih naprav še prostore za 70 potnikov.

V Angliji so uspešno izvršili poskuse z izredno zanimivo letalsko napravo, namenjeno letalom na kopnem, ki opravljajo službo ob morskem obrežju in ki so zato v stalni nevarnosti, da jih prisilijo vremenske neprilike k zasilnemu pristanku na morju. Naprava sestoji iz tanke lesene omariče, v kateri je zložljiva cevasta ladja iz gumija. S cevjo so v zvezi kemikalije, ki proizvajajo takoj, ko pridejo v dotik z vodo, precejšnjo množino plinov. Ko pače letalo v vodo, prično plini napsajati cev s tako silo, da zdrobe tanko steno omariče ter omogočijo ladji do njenega popolnega izoblikovanja. S pomočjo tako nastale ladje se more letalo vzdržati na morju precej dolgo.

V večjih ladjedelnicah na svetu so gradili v poletju lanskega leta 325 večjih ladij raznih vrst in tipov.

Najdaljše vrtljive stopnjice so bile izročene prometu v Leicester-Squareju, postaji londonske podzemeljske železnice. Sestavljene so iz 305 stopnic in pripeljejo potnika v 90 sekundah iz podzemlja na dan.

F I L A T E L I J A

Nove znamke

Bermuda: Znamka po 1 šiling je izšla v novi smaragdno zeleni barvi. Prej je bila višnjeva.

Anglija: V fotografurii so izšle tri nadaljnje vrednote stare serije: po 5 in 10 pennijev, in po 1 šiling.

Brazilija: Za stoletnico rojstva grofa de Cayruja je izdala Brazilija posebno spominsko znamko po 1200 reisov v violičasti barvi.

Dominikana: V slabem kamnotisku sta izšli dve novi znamki s sliko poštnega poslopja v Santiagu: po pol c. violičasta in po 1 c. zelena.

Estonska: Z grbi estonskih mest so izšle naslednje dobrodelne znamke: po 10 santimov zelena in višnjeva, po 15 s. rdeča in višnjeva, po 25+25 s. višnjeva in rdeča ter po 50 — 50 s. rumeno rjava in črna.

PRAKTIČNE NOVOTE

Novi kavni mlini

Na trgu sta se pojavila dva nova kavna mlina, ki sta vredna vse pozornosti gospodinj. Prvi »stenski mlin« nima več tradicionalnega vrtilnega ročaja na sprednji strani, temveč je ročaj pritrjen ob strani poševno. S tem dobi roka ugodnejšo lego in več svobode, kar delo zelo olajša. Kolesje za mletev je iz jekla v poniklanem ogrodju in teče skoraj brez čuma.

Drugi mlinček je postal iz mlina, ki ga držimo v naročju, namizni mlin. Posebnost novega mlina je v njegovem kolesju in v vrtilnem ročaju, ki leži ob strani. Kavna zrna se v stroju zdrobijo, preden se prične prava mletev. Z roko držiš mlin na mizi, z drugo ga vrtiš. Gumaste nožice preprečujejo, da bi mlin na mizi drsel. Predalček iz aluminija ima, kakor vidimo, posebno obliko, ki omogoča, da stresemo drobno zmeleto kavo v kavovar, ne da bi jo pri tem stresali na tla.

Sliki k tem vrstam sta bili pomotoma priobčeni v zadnji številki, kjer se je ne-

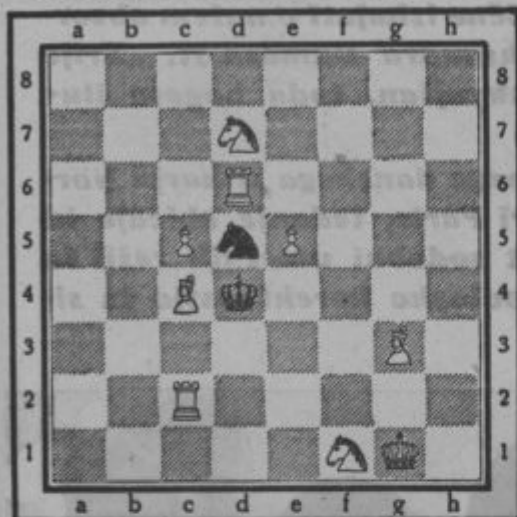

srečni tiskarski škrat hudomušno poigral s »Kolumbovim jajcem«. Slička, ki jo pričujemo v tem zvezku, pa je opisana v zadnji številki.

PROBLEM 152

Prva nagrada »The Chess Review« 1935

Mat v treh potezah

Rešitev problema 151

1. b3 - b4+, Sa2xb4; 2Sl+ 1 - c3

ZA BISTRE GLAVE

216

Gosi in prašiči

Neki kmet je zamenjal prašiče za gosi, za vsakega prašiča so mu dajali po 3 gosi. Vsaka gos je zlegla toliko jajc, kolikor je bilo prašičev. Kmet je prodal ta jajca in je prejel za vsako jajce toliko dinarjev, kolikor je imel gosi. S tem je izkupil 243 din. Koliko gosi in prašičev je imel?

217

Netočni uri

Gospod in gospa X. sta prejela ob obletnici svoje poroke v dar dve uri. Tega dne, to je bilo 1. jun. lanskega leta, sta obe uri naravnala po žepni uri g. X., ki je tekla točno, na 12. Naslednjega dne ob 12. je ena izmed obeh ur prehitela žepno uro za 2 minuti, druga pa je bila zaostala za 2 minuti. Postavimo, da bi se vse tri ure nič ne ustavile, kdaj morejo vse tri istočasno spet kazati 12.?

218

Vprašanje iz carinske stroke

Dva gospoda sta bila v inozemstvu in sta se vrnila. Vsak je imel s seboj nekaj čokolade. Prvi je plačal za 60 kosov čokolade za 2 kovača več carine, nego bi stalo 5 ko-

sov, drugi je plačal za 20 kosov 2 kovača manj, nego bi stalo 5 kosov čokolade. Koliko ju je stal vsak kos in kolikšna je bila carina za kos čokolade?

219

Čuden račun

Ahaclaj je pripovedoval Behaclju o znanstveni ekspediciji, ki se je je bil udeležil. »Nekega dne«, je dejal med drugim. »sem napravil iz našega taborišča 100 korakov proti jugu, potem 500 korakov proti severu in nato 100 korakov proti vzhodu.« — »To se pravi, da si prišel spet precej blizu do svojega izhodišča.« — »Kaj še, bil sem najmanj 800 korakov od njega.«

Kako je to mogoče?

Rešitev k številki 212

(Koliko otrok?)

4 dekleta in 3 fantje.

Rešitev k št. 213

(Križa v trgovini)

Trgovec je bil izgubil 8 kupovalcev in mu jih je ostalo še 24.

Rešitev k št. 214

(Živinorejčev račun)

Na tretjem pašniku se je paalo 36 krav.

Rešitev k št. 215

(Pešec in cestna železnica)

Tramvaj si sledijo v presledkih 6 minut.

Odgovorina vprašanja v št. 10

1. Mazepa, 2. V »Oteluc. 3. Simpate, tično črnilo. 4. Magma. 5. Justicija (boginja pravice), 6. Avgust Strindberg. 7. Cesar Henrik IV. 8. Abstraktnost. 9. Saloma. 10. Aladin.

Pravilno in v pravem času so poslali odgovore: Anči Lajovic, Litija; Dragotin Lombar, Maribor; V. Zenko, Split (izžreb. ban za nagrado) in Roža Rupnik, Celje.

NEKAJ ZA VSE

Človeško telo ima v normalnih okoliščinah stalno lastno toploto 36,5 do 37 stop. Celzija. Približno isto višino telesne temperature najdemo pri vseh toplokrvnih živalih, posebno sesalcih. Nekaj večja (39,4 do 42,9 stop.) je pri pticah. V nasprotju s toplokrvnimi živalmi nimajo mrzlokrvne nobene stalne lastne temperature, temveč samo za 0,5 do 1 stop. višjo, nego je temperatura zraka ali vode, v katerih žive. Poraba snovi je pri vodnih toplokrvnih živalih (n. pr. tjujnih) dosti večja (do 35 krat) nego pri mrzlokrvnih vodnih živalih iste teže (n. pr. krokodilih).

„Trije mušketirji“

V prihodnjem zvezku prične izhajati v našem obzorju nesmrtni roman Aleksandra Dumasa st. „Trije mušketirji“ — nekoliko skrajšan, toda bogato ilustriran.

Ilustracije so delo znanega danskega slikarja Nørretrandersa, ki pozna stari Pariz, tedanje običaje in noše. Nørretranders je kot sodobni umetnik rešil to umetnostno nalogo z zgodovinsko korektnostjo in sijajno tehniko.

Junaki iz romana „Trije mušketirji“, ki predstavljajo štiri različne temperamente

UREDNIK IVAN PODRZAJ — TELEFON ŠT. 3126 — UREDNIŠTVO NACELNO NE VRAČA ROKOPISOV — IZDAJA ZA KONZORCIJ ADOLF RIBNIKAR — TISKA NARODNA TISKARNA V LJUBLJANI, PREDSTAVNIK FRAN JEZERSEK
Uredništvo in uprava v Ljubljani, Knafljeva ulica 5 — Mesečna naročnina Din 4.—
po raznašalcih dostavljena Din 5.—